

Motion till riksdagen 2021/22:3789

av **Karin Enström m.fl. (M)**

Värna demokratin och motverka våldsbejakande extremism

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten för alla former av våldsbejakande extremism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av utbetalningssystemen till religiösa samfund och civilsamhällets organisationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket kring utländsk finansiering av trossamfund och om omfattningen av utländska bidrag till svenska trossamfund och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medborgarskap i Sverige ska kunna återkallas vid brott som är till allvarlig skada för svenska statens vitala intressen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot ska utvisas från Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör upprätta en lista med hatpredikanter som ska nekas inträde i Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tryggheten och den fysiska säkerheten för utsatta trossamfund i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för journalister och medieredaktioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det finns skäl för demokratin att rusta upp när den angrips av grupper som vill påverka med våld och hot. Utvecklingen i vår omvärld visar på vikten av detta och det finns närliggande exempel, bland annat attacken mot kongressbyggnaden Kapitolium i USA, som tydligt visar att demokratin kontinuerligt behöver skyddas och stärkas.

Enligt Säkerhetspolisen har säkerhetshoten mot Sverige ökat och bedöms fortsätta öka de närmaste åren. Vi möter ett säkerhetshot som kommer från såväl främmande makt som våldsbejakande extremister och vi kan se att de som vill skada Sverige och demokratin har ökat sin förmåga.

Enligt Säkerhetspolisen finns ett långsiktigt hot mot demokratin där tre extremistmiljöer genom hot och våld hindrar människor från att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter. Samtidigt är hotet från den våldsbejakande islamistiska och den våldsbejakande högerextremistiska miljön fortsatt förhöjt.

Utvecklingen som Säkerhetspolisen ser där fler upplevs sympatisera med extremistmiljöerna skapar en grogrund för nyrekrytering. Att stoppa tillväxten är därför av största vikt för att på sikt minska terrorhotet i Sverige och skydda demokratin och medborgarnas fri- och rättigheter.

De som begår brott ska möta rättsväsendets fulla kraft, men även det förebyggande arbetet måste bli bättre. I den här motionen presenteras flera förslag för att skydda demokratin och motverka extremism. I motionen "Förstärkta åtgärder mot terrorism" finns förslag för att motverka terrorism genom att bland annat skärpa straffen för brott som omfattas av terrorlagstiftningen.

Det ska bli svårare för våldsbejakande radikala krafter att verka i Sverige

Förbud deltagande i våldsbejakande organisationer

Det är viktigt att vi markerar mot alla dem som använder hot och våld i politiska syften. Det handlar både om att skydda de enskilda människor som drabbas av angreppen och om att skydda alla andra.

Antalet personer i de våldsbejakande extremistiska miljöerna i Sverige har på bara några år ökat från hundratals till tusentals. Det handlar inte bara om våldsbejakande islamism och nynazism utan även om den autonoma vänstern.

Moderaterna menar att Sverige bör införa ett förbud mot deltagande i alla typer av våldsbejakande organisationer oavsett ideologiska motiv. Ett förbud kommer förstås inte lösa alla problem med växande extremism i Sverige, men det skulle markera var demokratin drar gränsen, det skulle försvåra för våldsbejakande organisationer att driva sin verksamhet och det skulle göra det möjligt att straffa dem som med hot och våld undergräver vårt fria och öppna samhälle.

Det finns en grundlagsskyddad rätt att hysa och ge uttryck för odemokratiska åsikter. Den ska värnas. Endast den som deltar i en sådan organisations verksamhet kommer att omfattas av förbudet och därmed kunna dömas för brott. Det kan till exempel handla om att sprida information, värva, utbilda eller samla in pengar för organisationens räkning. Det kommer alltså inte vara tillräckligt att endast lyssna på ett tal eller närvara vid något annat arrangemang av en våldsbejakande organisation.

2020 års grundlagskommitté har nyligen i ett delbetänkande lagt fram ett förslag som innebär utökade möjligheter att begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten i förhållande till sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism. Enligt vår mening borde 2020 års grundlagskommitté få i uppdrag att lämna förslag på hur föreningsfriheten ska kunna begränsas i fråga om alla sammanslutningar som ägnar sig åt våldsbejakande extremism oavsett ideologiska motiv, inte bara terrorism.

Vi vill att 2020 års grundlagskommitté omedelbart ges ett kompletterande uppdrag att utreda och lägga fram ett förslag som innebär att föreningsfriheten ska kunna begränsas i fråga om alla sammanslutningar som ägnar sig åt våldsbejakande extremism.

Översyn av utbetalningssystemen till religiösa samfund och civilsamhällets organisationer

Ungdomsorganisationer, trossamfund och folkbildningen har haft problem med våldsbejakande extremism och idéströmningar som syftar till att undergräva det demokratiska samhället. Bidrag missbrukas och kontrollen och tillsynen är i många fall bristfälliga. I många fall finns en direkt koppling mellan våldsbejakande extremister och en religiös förening eller ett samfund där det predikas hat och radikala idéer. Dessa föreningar och samfund bärs i vissa fall upp av offentliga skattemedel. Det är fel. Här behöver samhället vara mycket tydligare. Den organisation eller sammanslutning som inte respekterar samhällets grundläggande värderingar, så som alla människors lika värde, och det demokratiska styrelseskicket, ska inte få en krona från allmänna medel. Kontrollen har i många fall brustit. Därför vill Moderaterna göra en översyn över de befintliga regelverken för när stöd betalas ut för att hindra att bidrag hamnar hos extremister som undergräver demokratin. Samtidigt bör det övervägas hur tillsyn och uppföljning kan effektiviseras och skärpas.

I nuläget är utbetalningarna spridda över flera myndigheter, till exempel Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Myndigheten för stöd till trossamfund (SST). Bidrag fördelas också via Folkbildningsrådet som är en ideell förening. För att öka kontrollen och kunna tillämpa mer enhetliga demokrativillkor bör det övervägas att alla bidrag till ungdomsorganisationer, trossamfund och folkbildningen samlas under ett paraply.

Skattefinansierade bidrag utnyttjas systematiskt av våldsbejakande extremister, enligt Säkerhetspolisen. Det handlar om miljontals kronor som betalats ut. Moderaterna ställer sig bakom Säkerhetspolisens förslag om att ett särskilt kunskapscentrum inrättas som kan hjälpa myndigheter med bedömning av vilka organisationer som ska få ta emot offentliga medel och vilka som absolut inte ska få det.

Översyn av regelverket och omfattningen av utländska bidrag till svenska trossamfund

Religionsfrihet är ett kännetecken för våra västerländska demokratier. Sverige behöver sätta ljuset på den externa finansiering, ibland från andra stater, som sker av vissa religiösa föreningar och samfund i dag – särskilt när den sker i syfte att sprida extrema tolkningar som bidrar till radikaliserings och hat i vårt samhälle. En religiös idé som manar till våldshandlingar och lockar personer att begå terroråd måste motarbetas med samhällets fulla kraft.

Vi anser att regelverket kring utländsk finansiering av trossamfund ska ses över, så att möjligheterna att sprida extremistiska ideologier med antidemokratiska förtecken till

Sverige begränsas. Vi behöver även få en bättre bild av problemets omfattning. Det behövs därför en gedigen kartläggning av vilka trossamfund som har erhållit finansiering och om utländska extrema intressen har villkorat medlen på något sätt. Moderata välfungerande trossamfund ska inte påverkas negativt av en förändrad lagstiftning. Reglerna måste utformas på ett sådant sätt att det är de extrema och odemokratiska krafterna som motarbetas. Både i Sverige och i andra EU-länder har flera moskéer fått pengar av länder utanför EU. I de fall pengarna går till församlingar som är extrema och har som mål att sprida ideologier eller religiösa tolkningar som inte är förenliga med den liberala demokratin bör EU ta fram gemensamma regler för att förbjuda sådant stöd. Det är centralt att vi tar steg för att motverka att vi får fler religiösa samfund i Sverige. Det är även en viktig del i det förebyggande arbetet så att inte fler uppvisas i våldsbejakande extremism.

Utländska extremister ska inte vara välkomna i Sverige

Personer som begår terrorbrott bör kunna bli av med sina medborgarskap

Moderaterna vill se över om svenska medborgare som döms för exempelvis terrorbrott också bör kunna bli av med sina svenska medborgarskap. Det är inte möjligt i dag, utan det förutsätter ändringar av både grundlag och vanlig lag. De internationella konventioner om medborgarskap som Sverige skrivit under medger återkallelse i två specifika situationer, dels om någon fått sitt medborgarskap genom att lämna felaktiga uppgifter, dels om en person har tagit värvning i annan stats tjänst eller begått allvarliga brott mot staten. I det senare fallet gäller ett ovillkorligt krav på att ett återkallat medborgarskap inte får leda till statslöshet.

Flera exempel på väl avvägd lagstiftning finns i många demokratiska rättsstater med samma folkrättsliga förpliktelser som Sverige. Exempelvis medger Tyskland, Danmark och snart även Finland återkallelse vid både felaktiga uppgifter och allvarliga brott mot staten.

Vi riskerar att undergräva medborgarskapets värde och skapa misstro mot rättsordningen om det i efterhand inte går att ingripa mot en person som begår grova brott som terrorism, utan att det ytterst finns möjlighet att ingripa mot medborgarskapet i sig. Vi anser därför att det finns anledning att se över möjligheterna att återkalla medborgarskapet i de situationer som medges i folkrätten, det vill säga vid lämnande av oriktiga uppgifter i samband med medborgarskapsförvärv respektive vid grova brott mot staten, såsom exempelvis terrorbrott, ifall personen har dubbla medborgarskap.

Fler personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot ska utvisas från Sverige

Enligt lagen om särskild utlänningskontroll får en utländsk medborgare utvisas från Sverige om det är påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Det har visat sig vara problematiskt att verkställa vissa av de utvisningsbeslut som meddelats med stöd av bland annat lagen om särskild utlänningskontroll. Moderaterna vill därför göra en översyn av regelverket och tillämpningen vad gäller verkställighetshinder i samband med utvisning. Det bör därvid bland annat analyseras hur övriga europeiska länder som också är bundna av samma internationella konventioner arbetar med frågorna och vilka slutsatser som kan dras av deras arbete. En möjlighet som bör prövas är ett system där utvisningar verkställs mot diplomatiska garantier från den mottagande staten.

Sverige bör neka extremister inträde till Sverige

Det finns idag vissa legala möjligheter att stoppa utländska medborgare – oavsett om de kommer från ett annat EU-land eller utanför EU – att överhuvudtaget komma in i Sverige om det krävs med hänsyn till allmän ordning och säkerhet. En utländsk medborgare kan därvid nekas inresa eller avvisas under en viss tid sedan han eller hon kommit in i Sverige. Moderaterna vill se en översyn av reglerna och tillämpningen av reglerna för att åstadkomma att fler hatpredikanter och andra radikala element nekas inträde till Sverige.

EU bör upprätta en lista med hatpredikanter som ska nekas inträde i unionen

Det är grundläggande att vi lyckas sätta stopp för hatpredikanter som har möjlighet att resa in i Europa och Sverige och sprida sin extremism som är en grogrund för terrorismen. Ska vi lyckas med detta och stärka upp säkerheten måste vi aktivt arbeta mot hatpredikanter som underblåser extremism.

Moderaterna vill därför att EU stärker samarbetet mot terrorismen och arbetar fram en gemensam spärlista på hatpredikanter som inte ska släppas in i unionen. På en sådan lista ska exempelvis radikala islamister finnas med, men även vitmaktförespråkare och andra personer som kan uppmana till terror. Detta har prövats i Danmark där man upprättat en nationell lista som inkluderar radikala islamister och vitmaktförespråkare.

Redan i dag finns det möjligheter för EU:s medlemsländer som är med i Schengensamarbetet att föra in uppgifter i ett gemensamt system som gör att de hamnar på en spärlista. Moderaternas förslag innebär dock att Europol själva ska kunna sätta upp personer på listan. Dessutom handlar det inte bara om personer som begått brott utan även om de som misstänks kunna begå lindrigare brott, som i sin tur kan leda till terrorattacker.

Staten måste ta ett större ansvar för att öka tryggheten

Höjd säkerhet för utsatta trossamfund

Dessvärre har flera av de svenska trossamfunden under de senaste åren upplevt en ökad grad av hot, våld och trakasserier. Arbetet med att stärka enskilda kyrkor och trossamfunds säkerhets- och trygghetsarbete måste därför prioriteras. Judar möter hat, hot och attacker sprungna ur antisemitism. Synagogor har utsatts för brandbomber och judiska förskolor behöver ha skottsäkra glas. Samtidigt möter även muslimer hot och hat och moskéer bränns. Alla i Sverige ska kunna utöva sin religion utan att känna sig hotade. Därför krävs det att vi ökar skyddet, bland annat genom ökade resurser för skyddsåtgärder, för trossamfund runt om i Sverige. I vår budgetmotion lägger vi därför 50 miljoner kronor extra för att höja säkerheten för trossamfund. Dessa medel kan gå till bland annat tekniska skyddsåtgärder.

Stärkt skydd för journalister och medieredaktioner

Den fria åsiktsbildningen är en del av grunden för Sveriges demokratiska styrelseskick. En rad undersökningar som har gjorts genom åren visar att många journalister och medieredaktioner utsätts för hot, trakasserier och våld på grund av sin nyhetsrapportering. En undersökning från Göteborgs universitet år 2019 visar att knappt 30 procent av de svenska journalisterna har hotats. Vanligast är hot om fysiskt våld, och cirka 70 procent

har fått nedsättande kommentarer under de senaste tolv månaderna. Det framgår även att drygt fyra av tio utsatta journalister någon gång har avstått från att bevaka vissa ämnen eller personer/grupper på grund av risken för hot.

De åtgärder som regeringen vidtagit på det här området hittills är enligt vår mening inte tillräckliga. För att hindra en samhällsutveckling där den fria åsiktsbildningen hotas av självcensur och minskad attraktivitet för det journalistiska yrket bör ytterligare åtgärder enligt vår mening vidtas för att värna tryck- och yttrandefriheten och motverka hot, våld och andra olagliga angrepp mot journalister och medieredaktioner. Det handlar bland annat om att stärka det straffrättsliga skyddet för journalister och att stärka polisen och det svenska rättsväsendet.

Karin Enström (M)

Ida Drougge (M)

Erik Ottoson (M)

Lars Jilmstad (M)

Annicka Engblom (M)

Ulrika Karlsson (M)